

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11)

Er beteckning: dnr S2022/01621

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) tillstyrker förslaget till handlingsplan och ser utredningen som väl genomarbetad och gedigen. Den ligger väl i linje med de funktionshinderpolitiska målen om jämlikhet i levnadsvillkor samt inkluderar jämställdhet och barns bästa.

För att ytterligare stärka barns bästa föreslår vi att lämplig instans får i uppdrag att se över förutsättningarna hur barns bästa kan inkorporeras i myndigheters upphandling av tolktjänst.

Länsstyrelsen vill särskilt betona att utredningen är tydlig när det gäller ansvaret för de myndigheter som tillhandahåller tolktjänst. Vidare delar vi utredningens uppfattning om tolkanvändarnas inflytande om hur tolktjänsten ska utformas.

Vi ställer oss bakom förslaget att inrätta en nationell funktion för samordning och utveckling av tolktjänstfrågor. Länsstyrelsen ställer sig även positiv till utredningens förslag om uppföljning och framhåller behovet att det bör ske systematiskt samt inkludera barnperspektivet och jämställdhet.

Länsstyrelsen vill lämna synpunkter under följande avsnitt.

7.4 Tolktjänst för vardagstolkning

Länsstyrelsen tillstyrker de förslag som utredningen redogör för om vissa förändringar rörande vardagstolkning. Begreppet vardagstolkning blir tydligare när arbetslivstolkning inte omfattas av regionernas ansvar samt att ansvaret för tolk vid myndighetsbesök förtydligas.

Länsstyrelsen vill särskilt understryka utredningens förslag att genomföra en fördjupad analys om behovet av tolk för personer med

andra funktionsnedsättningar. Exempelvis kognitiv eller intellektuell funktionsnedsättning, personer med språkstörningar eller talskada samt se över hur deras behov av tolk kan tillgodoses.

Ovan nämnda målgrupper ingår inte i direktiven till denna utredning. Det är därför angeläget att den föreslagna analysen kommer till stånd. Den bör ligga till grund för att vidareutveckla tolktjänsten så att den inkluderar alla målgrupper som är i behov av tolktjänst.

7.4.1 Delaktighet vid utformning och genomförande av tolktjänst

Länsstyrelsen välkomnar utredningens förslag om tolkanvändares delaktighet vid utformning och genomförande av tolktjänsten.

När det gäller distanstolkning framhåller Länsstyrelsen i Stockholm att denna tolkmetod bör vara ett komplement till tolkning på plats.

De problem som utredningen beskriver för tolkanvändaren vid distanstolkning borde bidra till viss varsamhet att tillhandahålla tolk på distans. Bland annat innebär distanstolkning för många tolkanvändare, enligt utredningen, begränsningar i kommunikationen. Det kan finnas en farhåga att distanstolkning prioriteras, då tolkning på distans är fördelaktigare av kostnadsskäl.

Samtidigt ser vi positivt på att det finns möjlighet att erbjuda tolk på distans. Det skapar bättre förutsättningar att tillhandahålla tolktjänst i till exempel i glesbygd. Det förutsätter dock att tolkanvändarna har tillgång till digitala tjänster samt har förutsättningar att använda dem. Även om digitaliseringen varit välkommet för många, exempelvis för personer som använder teckenspråk, är det viktigt att beakta att digitalt utanförskap finns och att digitala lösningar inte fungerar för alla.

7.4.3 Prioriteringar får göras utifrån nytta och behov

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att prioriteringar kan göras utifrån nytta och behov av tolktjänst för vardagstolkning.

Vi vill dock peka på de risker som kan finnas att de som kan uttrycka sitt behov på ett starkare eller tydligare sätt ges högre prioritet. Därför är det angeläget att följa upp utslaget av utredningens ställningstagande som rör prioriteringar.

Mot bakgrund av det föreslår Länsstyrelsen att uppföljningen handlingsplanen lämpligen genomförs områdesvis (ex. arbetslivstolkning och vardagstolkning). Det bör även framgå i vilken

utsträckning kvinnor, män, flickor, pojkar samt barn respektive vuxna, får tillgång till tolktjänst.

7.6.1 Särskilda skyldigheter i fråga om barn

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om att principen om barnets bästa inkorporeras i tolktjänsten och den nya lagen.

Länsstyrelsen föreslår att lämplig instans ges i uppdrag att se över förutsättningarna att, inom ramen för offentlig upphandling av tolktjänst, ställa krav på tolktjänstleverantörers kunskap och erfarenhet om barn och barns olika behov i tolksituationer.

Vi ser att upphandling kan vara ett av flera tillvägagångssätt för att se till att den särskilda skyldigheten i fråga om bedömning av barns bästa ska få bättre genomslag. Vidare understryker Länsstyrelsen betydelsen av barn och ungdomars rätt till tolk för att delta i fritidsaktiviteter, på lika villkor som jämnåriga som inte har behov av tolk.

14 En nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att skapa en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor. Denna funktion torde bidra till en långsiktig och hållbar utveckling av tolktjänsten.

Vi ser även positivt på att utredningen föreslår att handlingsplanen ska följas upp och när det ska ske. För att barnrätts- och jämställdhetsområdet ska kunna integreras och upprätthållas inom tolktjänsten utifrån, utredningens intentioner, bör systematisk uppföljning ske, se även synpunkter under 7.4.3.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Helena Remnerud, ställföreträdande Länsöverdirektör med utvecklingsledare Katarina Edlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har Anna Conzen, chef Avdelningen för hållbar tillväxt, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.